

**SAAMELAISKÄRÄJIEN
TOIMINTAOHJELMA
JA
TALOUSSUUNNITELMA
2012 – 2015**

SÁMEDIGGI
SÄMITIGGE
SÄÄ'MTE'GĜ
SAAMELAISKÄRÄJÄT

Hyväksytty saamelaiskäräjien kokouksessa
20.6.2012.

SISÄLLYS

1.	YLEISET LÄHTÖKOHDAT	3
1.1.	<i>Saamelaiskäräjien toimintaohjelman ja taloussuunnitelman 2012-15 rakenne</i>	3
1.2.	<i>Saamelaisten asema</i>	3
1.3.	<i>Saamelaisia koskevat keskeiset kansainväliset sopimukset ja muut kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet</i>	5
1.4.	<i>Toimikauden lähtökohdat</i>	7
1.5.	<i>Saamelaiskäräjien toiminnan arvot</i>	9
2.	Saamelaiskäräjäkauden haasteet ja mahdollisuudet	11
3.	Saamelaiskäräjien toiminnan yleiset tavoitteet	13
3.1.	<i>Saamelaiskäräjäkauden päätavoitteet</i>	14
3.2.	<i>Kauden yhteiset yksityiskohtaiset tavoitteet</i>	16
3.2.1	Saamelaisten yhteisöllisyyden kehittäminen	16
3.2.2	Saamelaisen perinteisen tiedon turvaaminen	17
3.2.3	Saamelaisen kulttuuriympäristön turvaaminen	17
3.2.4	Saamelaiskulttuurin elinvoimaisuuden turvaaminen koko maassa	18
3.2.5	Saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittäminen	19
3.2.6	Saamelaiskäräjien oman toiminnan kehittäminen	19
3.2.7	Saamelaiskäräjien edunvalvonnan kehittäminen	21
3.3.	<i>Sektorikohtaiset yksityiskohtaiset tavoitteet</i>	22
3.3.1	Saamelainen elinkeinopolitiikka	22
3.3.2.	Saamen kielen elinvoimaisuuden turvaaminen	23
3.3.3	Saamelaislasten ja -nuorten aseman kehittäminen	24
3.3.4	Saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen	24
3.3.5	Saamelaisten kulttuuripalvelujen ja taide-elämän kehittäminen	25
3.3.6	Saamelaisopetuksen ja korkeakoulutuksen kehittäminen	26
3.3.7	Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston toiminnan kehittäminen	27
4.	TOIMINTAOHJELMAN TALOUSOSIO 2013 - 2015	28

1. YLEISET LÄHTÖKOHDAT

1.1. Saamelaiskäräjien toimintaohjelman ja taloussuunnitelman 2012-15 rakenne

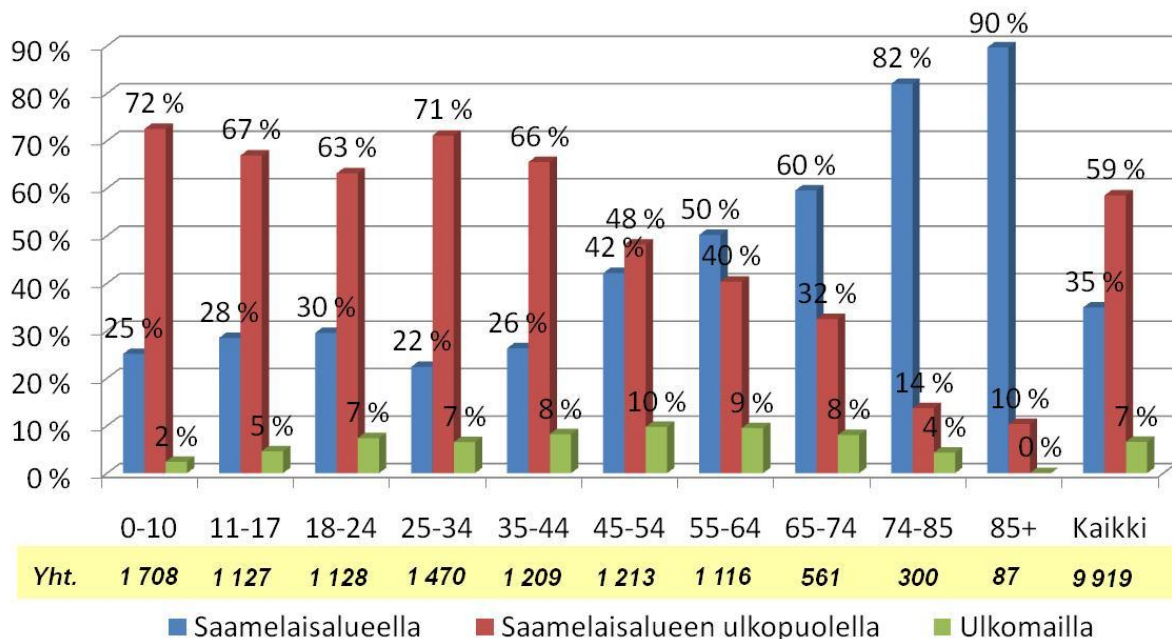

1.2. Saamelaisten asema

Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma historia, kieli, kulttuuri, elinkeinot, elämäntapa ja identiteetti. Saamelaiskäräjien vuonna 2011 keräämien tietojen mukaan Suomessa on 9.919 saamelaista. Saamelaisten lukumäärä on viimeisen neljän vuoden aikana kasvanut noin 569:lla, lisäystä on tapahtunut nimenomaan saamelaisalueen ulkopuolella. Saamelaisen kotiseutualueella, joka käsittää Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueen sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevan Lapin paliskunnan alueen, asuu 3.459 saamelaista. Alue on laajuudeltaan 35.000 km². Saamelaiset ovat kotiseutualueellaan kolmasosan vähemmistönä alueen noin 11.000 asukkaasta. Vain Utsjoen kunnassa saamelaiset ovat enemmistönä.

Suomen saamelaisista jo noin 65 % (6.460) asuu saamelaisalueen ulkopuolella, heistä 653 ulkomailla. Ainoa saamelaisemmistöinen kunta Utsjoki on menettänyt saamelaisväestöä suhteellisesti eniten. Siellä saamelaisten osuus kunnan kokonaisväestöstä on nyt noin 60 % kun se vielä vuosituhannen vaihteessa oli yli 70 %.

Kuva 1 Saamelaisien lukumäärä vuoden 2011 vaaleissa

Yli 45-vuotiaista saamelaisista 64 % asuu saamelaisalueella ja alle 45-vuotiaista 67 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Alle kymmenen vuotiaista lapsista yli 70 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella ja vastaavasti yli 75-vuotiaista 85 % asuu saamelaisalueella. Näin ollen reilu enemmistö lapsista, nuorista ja parhaassa työiässä olevista aikuisista asuu saamelaisalueen ulkopuolella.

Suomessa puhutaan kolmea saamen kieltä: pohjoissaamea, inarinsaamea ja koltansaamea. Saamea puhuu alle puolet saamelaisista. Pohjoissaamea puhuu 70–80 % sekä inarinsaamea ja koltansaamea kumpaakin alle 15 % saamenkielisistä saamelaisista. Saamen kielellä tarkoitetaan saamen kielilain mukaan kaikkia Suomessa puhuttavia saamen kieliä.

Perustuslaki turvaa saamelaisille Suomen ainoana alkuperäiskansana oikeuden omaan kieleen ja kulttuuriin ja niitä koskevaan itsehallintoon saamelaisalueella. Saamelaiskulttuuriin luetaan kuuluvaksi saamen kieli, kulttuuriperintö, käsityöperinnekulttuuri-ilmaukset sekä perinteiset saamelaiselinkeinot kuten poronhoito, kalastus, keräily ja metsästys.

1.3. Saamelaisia koskevat keskeiset kansainväliset sopimukset ja muut kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet

Suomi on ratifioinut useita alkuperäiskansojen oikeuksia tukevia kansainvälisiä sopimuksia, kuten kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (KP-sopimus)¹, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (TSS-sopimus)², biodiversiteettisopimuksen³, kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen (vähemmistöpuiteyleissopimus)⁴, lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (lapsen oikeuksien sopimus)⁵, Euroopan Neuvoston alueellisia ja vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan⁶ kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä tehdyn Unescon yleissopimuksen (kulttuuri-ilmauksien suojelusopimus)⁷ ja Eurooppalaiseen maisemayleissopimuksen (maisemayleissopimus)⁸, mutta saamelaisten kulttuurin, perinteisten elinkeinojen ja saamen kielen asema ei ole siltikään riittävä turvattu.

YK:n yleiskokous on hyväksynyt vuonna 2007 yleiskokouksessaan alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksen. Suomi on allekirjoittanut julistuksen ja sitoutunut julistuksen toimeenpanoon. Julistus on ennen kaikkea Suomea moraalisesti velvoittava. Julistus edellyttää, että valtiot ja alkuperäiskansat omien instituutioidensa kautta tekevät yhteistyötä ja neuvottelevat vilpittömin mielin saadakseen alkuperäiskansojen ennakkosuostumuksen sellaisissa hallinnollisissa ja lainsäädännöllisissä asioissa, jotka vaikuttavat alkuperäiskansoihin. Julistus tunnustaa alkuperäiskansojen itsemääräämisoikeuden. Julistus tunnustaa alkuperäiskansojen oikeuden tavoitella sellaista taloudellista ja sosiaalista kehitystä, joka vastaa alkuperäiskansojen omia näkemyksiään.

Saamelaisten asemaa alkuperäiskansana Ruotsissa, Norjassa ja Suo-

messä käsitte-

Saamelainen itsemääräämisoikeus

KP-sopimus, 1 artikla

1. Kaikilla kansoilla on itsemääräämisoikeus. Tämän oikeuden nojalla ne määräävät vapaasti poliittisen asennoitumisensa ja harjoittavat vapaasti taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten olojensa kehittämistä.

2. Kansat voivat vapaasti käyttää luonnonrikkauksiaan ja -varojaan omiin tarkoituksiinsa, mikäli se ei vahingoita yhteisen edun periaatteelle perustuvan kansainvälisen taloudellisen yhteistyön ja kansainvälisen oikeuden velvoituksia. Missään tapauksessa ei kansalta saaristää sen omia ehtoja.

3. Kaikkien tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden, mukaan lukien ne valtiot, jotka ovat vastuussa itsemääräämisoikeutta vaille olevien alueiden ja huoltohallintoalueiden hallinnosta, tulee edistää itsemääräämisoikeuden toteuttamista ja kunnioittaa tätä oikeutta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten mukaisesti.

Alkuperäiskansajulistus

Artikla 3:

Alkuperäiskansoilla on itsemääräämisoikeus. Tämän oikeuden perusteella ne määräävät vapaasti poliittisen asemansa ja kehittävät vapaasti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä olojaan.

Saamelaisten itsemääräämisoikeus ei toteudu tyydyttävällä tavalla. Saamelaisten itsemääräämisoikeus ei toteudu perinteisen saamelaiselinkeinojen, saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarojen, maan- ja veden tai maankäytön ohjauksessa ja hallinnossa.

¹ SopS 7-8/1976

² Sops 6/1976

³ SopS 78/1994

⁴ SopS 2/1998

⁵ SopS 60/1991

⁶ SopS 23/1998

⁷ SopS 17/2007

⁸ SopS 14/2006

levä YK:n alkuperäiskansojen erityisraporttoija James Anayan raportti suosituksineen luovutettiin YK:n ihmisoikeusneuvostolle 13.1.2011.

Raportissaan Anaya kiinnitti huomiota mm. saamelaisten itsehallinnon kehittämistarpeisiin ja suositteli Suomea ratifioimaan ILO 169-sopimuksen. Alkuperäiskansaraporttoija kehotti Suomea parantamaan saamelaisten itsemääräämisoikeutta, siirtämään tehtäviä saamelaiskäräjille asioissa, jotka koskevat saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, kulttuuria, kieltä ja maa- oikeuksia. Suomen valtion tulisi turvata saamelaiskäräjille riittävät resurssit toimia ja tehostamaan toimia saame kielten elvyttämiseksi. Suomi on sitoutunut raportin suositusten toimeenpanoon.

Kolmas saamelaisparlamentaarikkojen konferenssi vuonna 2011 vaati julistuksessaan mm. saamelaisten itsemääräämisoikeuden toteuttamista, riittäviä resursseja saamelaiskäräjille ja saamen kielen, kulttuurin ja elinkeinojen tukemiseen, oikeutta maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä kiirehti Ilo-sopimuksen ratifiointia.

Euroopan Unionin komissio on 20.11.2008 hyväksynyt tiedonannon Euroopan unioni ja arktinen alue. Tiedonannossa Euroopan Unioni sitoutuu jatkuvaan dialogiin arktisten alkupe- räiskansojen kanssa. Tiedonannossa todetaan myös, että EU:n tulisi pohtia miten alkuperäis- kansojen osallisuus järjestetään osana EU:n pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa. Euroopan parlamentti teki 20.1.2011 päätöksen EU:n kestävästä politiikasta pohjoisessa. Parlamentti vetoaa Suomeen ja Ruotsiin, jotta ne ratifioisivat ILO 169-sopimuksen. Parlamentti myös vaati, että alkuperäiskansojen on osallistuttava kiinteämmin politiikkojen suunnitteluun. Al- kuperäiskansakulttuurien ja -kielten turvaaminen edellyttää erityistoimenpiteitä.

Suomen Euroopan unionin liittymisasiakirjan osana on saamelaisia koskeva pöytäkirja nro 3, jolla sopimuspuolet tunnustavat Suomella ja Ruotsilla kansallisen ja kansainvälisen oi- keuden mukaan olevat velvoitteet ja sitoumukset saamelaisiin nähden saamelaisten elinkei- nojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämiseksi ja kehittämiseksi sekä katsovat, että perinteinen saamelaiskulttuuri ja saamelaiselinkeinot ovat riippuvaisia luontaiselinkeinoista kuten poronhoidosta saamelaisten perinteisillä alueilla. Liittymisasiakirja on otettu osaksi nk. Lissabonin sopimusta. Saamelaispöytäkirjan 1 artiklan mukaan sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksessa määrätään, saamelaisille saadaan myöntää yksinoikeuksia po- ronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla. Tällainen uudistus voidaan siten toteuttaa kansallisesti ilman EU:n suostumusta. Artiklan 2 mukaisesti pöytäkirjaa voidaan laajentaa koskemaan muitakin perinteisiin saamelaiselinkeinoihin liittyviä saamelaisten yk- sinoikeuksia, mikä kuitenkin edellyttää kaikkien sopimuspuolten suostumuksen.

Suomessa perustuslain toteutumista lainsäädäntöhankkeissa valvoo perustuslakivaliokunta. Valiokunnan kannanoton saamelaisten oikeusasemasta linjaavat lainsäädännön valmistelua. Perustuslakivaliokunnan kannanotot huomioidaan saamelaiskäräjien edunvalvonnassa ja lausunnoissa. Saamelaiskäräjien oman toiminnan ja edunvalvonnan lähtökohtana on Suo- men kansainvälisten velvoitteiden ja kansainvälisten alkuperäiskansa- ja ihmisoikeuksien to- teutumista valvovien elimien suositusten toteutumisen edistäminen.

1.4. Toimikauden lähtökohdat

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa valtioneuvosto on sitoutunut turvaamaan saamelaiskäräjien toimintaedellytykset. Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi ILO 169-sopimuksen ratifiointi ensimmäistä kertaa. Hallitus sitoutuu myös kehittämään maankäyttöä ohjaavaa lainsäädäntöä selkiyttämällä ja osallistumalla alkuperäiskansoja koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön alkuperäiskansojen tosiasiallisen suojelun vahvistamiseksi Hallitusohjelmassa sitoudutaan toteuttamaan saamen kielten elvyttämishjelma, sen resursointi ja luomaan pysyvä toimintamalli saamen kielten elvyttämiseksi. Hallitus sitoutuu turvaamaan sosiaali- ja terveystalvuita saamen kielellä ja laatimaan kansallisen kielistrategia. Strategiassa ja kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota saamen, romani-kielen sekä viittomakielen asemaan. Biodiversiteetti-strategian toimeenpanossa sitoudutaan turvaamaan saamelainen kulttuurinen tapa ja perinne käyttää luontoa. Hallitusohjelman linjaukset toteutuessaan parantavat saamelaiskäräjien toimintaedellytyksiä ja turvaavat saamen kielen ja kulttuurin säilymistä.

Kaivoslaki (621/2011) ja vesilaki (587/2011) on uudistettu. Lakeihin on otettu nk. saamelaiskulttuurin heikentämisen suoja. Perustuslakivaliokunta on linjannut, että saamelaisia koskeviin erityislakeihin tulee ottaa ns. saamelaiskulttuurin heikentämisen suoja kaivoslain ja vesilain esimerkin mukaisesti. Kaivoslain mukaan kullanhuhdonta-, malminetsintä- tai kaivoslupaa ei tule myöntää, jos luvan mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja

Pohjoismainen saamelaissopimus

Yhteispohjoismainen asiantuntijaryhmä luovutti marraskuussa 2005 ehdotuksen pohjoismaiseksi saamelaissopimukseksi.

Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa ja lujittaa saamelaisten oikeuksia siten, että he voivat säilyttää ja kehittää kielten, kulttuuriaan, elinkeinojaan ja yhteiskuntaelämäänsä niin, että valtionraajat mahdollisimman vähän häiritsevät sitä. Valtioiden tulee yhteistyössä saamelaiskäräjien kanssa edistää valtionrajojen suuntautuvan toiminnan kannalta merkityksellisen lainsäädännön ja muun sääntelyn jatkuvaa harmonisointia.

Vesilaki

Saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva vesitaloushanke on toteutettava siten, että se ei vähäistä suuremmassa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan.

Vesitaloushankkeen haitalliset vaikutukset voivat kohdistua paitsi saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin, kollektiivisiksi luonnehdittaviin oikeuksiin, myös esimerkiksi vain yhden saamelaisperheen elinolosuhteisiin.

taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

Suomen, Norjan ja Ruotsin valtiot neuvottelevat parhaillaan pohjoismaisen saamelaissopimuksen ratifioimiseksi. Kolmen maan saamelaiskäräjillä on edustajat kansallisissa neuvotteluvaltuuskunnissa. Neuvottelut on tarkoitus saada valmiiksi viimeistään vuonna 2015. Saamelainen parlamentaarinen neuvosto on kokouksessaan 14.4.2010 päättänyt, että saamelaiset muodostavat yhteisen kannan pohjoismaisen saamelaissopimuksen jatkoneuvotteluissa.

Ympäristöministeriön asettama kansallinen artikla 8(j)-työryhmä on luovuttanut esityksensä saamelaisen luonnon monimuotoisuuteen liittyvän perinteisen tiedon suojelemiseksi, elvyttämiseksi ja turvaamiseksi Suomen kansainvälisten velvoitteiden mu-

kaisesti. Työryhmä antoi 28 tärkeää toimenpide-esitystä ja 11 suositusta eri ministeriöille ja viranomaisille saamelaisten perinteisen tiedon suojelemiseksi, elvyttämiseksi ja palauttamiseksi. Loppuraportti huomioidaan Suomen luonnon monimuotoisuuden ja kestävän käytön strategian ja toimintaohjelman valmistelussa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä luovutti esityksensä saamen kielten elvytysohjelmaksi maaliskuussa 2012. Työryhmä esittää mm. että kielipesätoiminta vakiinnutetaan ja laajennetaan, saamen kielen opetusta kehitetään koko maassa, koltansaamen elvyttämiseksi toteutetaan erityistoimenpiteitä, saamenkielistä radio-, televisio- ja internetsisältöjä lisätään huomattavasti ja saamelaistaiteen ja kulttuurin tukea lisätään nykyisestä.

Kataisen hallituksen toimikautena on tarkoitus uudistaa kalastuslaki, Tenojoen kalastusta ohjaava valtiosopimus, laki Metsähallituksesta, maastoliikenne-, luonnonsuojelu-, erämaa- ympäristönsuojelu-, maankäyttö ja rakennus-, ja ympäristövaikutusten arvioinnista annettu laki. Lisäksi hallitus valmistelee kunnallishallinnon ja sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutosta.

1.5. Saamelaiskäräjien toiminnan arvot

Saamelaiskäräjien toiminnan arvot

Saamelaisten asema, kansainväliset sopimukset ja arvot

Saamelaiskäräjien toiminnan arvot

- Vahva saamelainen identiteetti
- Saamen kielten elinvoimaisuus
- Saamelainen kulttuuri ja kulttuuriperintö
- Perinteisten elinkeinojen elinvoimaisuus
- Saamelainen luontoyhteys
- Saamelainen kulttuurimaisema
- Kestävän kehityksen ja biologisen monimuotoisuuden turvaaminen
- Saamelainen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Suku ja yhteisöllisyys
- Saamelaisten perinteiden ylläpitäminen ja perinteisen tiedon turvaaminen

Saamelaiskäräjien toiminnan yleiset tavoitteet

Saamelaiskäräjäkauden 2012-15 päätavoitteet

Yhteiset yksityiskohtaiset tavoitteet

Sektorikohtaiset yksityiskohtaiset tavoitteet

Saamelaiskäräjien taloussuunnitelma 2012-15

vahva saamelainen identiteetti
saamen kielten elinvoimaisuus
saamelainen kulttuuri ja kulttuuriperintö
perinteisten elinkeinojen elinvoimaisuus
saamelainen luontoyhteys

Kuva: Petra Biret Magga-Vars

saamelainen kulttuurimaisema
saamelaisten kestävän kehityksen ja biologisen monimuotoisuuden turvaaminen
saamelainen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
yhteisöllisyys
saamelaisten perinteiden ylläpitäminen ja perinteisen tiedon elvyttäminen ja turvaaminen

2. Saamelaiskäräjäkauden haasteet ja mahdollisuudet

Kulttuuri on siirtynyt sukupolvelta toiselle valtakulttuuriin paineessa ja säilyttänyt elinvoimaisuutensa yhteiskunnallisesti muutospaineista huolimatta. Saamelaiskulttuuri on luontosidonnan kulttuuri. Globalisaation ja teollistuneen maailman tuomat uhat uhkaavat horjuttavat ihmisen ja luonnon välistä tasapainoa myös saamelaisten kotiseutualueella. Ilmastonmuutos, sen tuomat kielteiset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuurin harjoittamisedellytyksiin, uudet tulokaslajit ja luonnonresurssien laajamittaisen hyödyntämisen kiihtyminen arktisella alueella uhkaavat saamelaiskulttuurin ja arktisten alkuperäiskansojen tulevaisuutta. Teollistuneen maailman elintason ylläpitäminen ja uuden teknologian kehitys ovat tuoneet suuren kiinnostuksen myös saamelaisten kotiseutualueen kaivosmineraaleihin. Kiinnostus arktisiin luonnonresursseihin tuo tarpeen myös uusille infrastruktuuriratkaisulle, jotka voivat uhata saamelaiskulttuurin tulevaisuutta. ILO 169-sopimuksen ratifiointi on paras mahdollisuus turvata saamelaisten kotiseutualueen luonnon ja ihmisen tasapainon säilyminen myös tuleville sukupolville ja turvata saamelaiskulttuurin säilyminen. Ilmastonmuutospolitiikkaan vaikuttaminen niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin tulee olemaan tärkeä osa saamelaiskäräjien toimintakauden työtä.

Saamelaisten oikeudellinen asema on perustuslaissa vahva. Suomen ratifioimat kansainväliset ihmisoikeussopimukset suojelevat saamelaiskulttuuria, mutta sopimuksia valvovien elinten suositukset jäävät pääosin toteuttamatta Suomessa. Oikeudellinen suoja ei kuitenkaan toteudu riittävästi koska saamelaiskulttuurin suojasta eli ole määrätty perinteisiä saamelaiselinkeinoja ohjaavassa lainsäädännössä. Perinteiset saamelaiselinkeinot ovat saamelaiskulttuurin ydintä ja tukevat perinteisten saamen kielen käyttöympäristöjen säilymistä. Saamelaisilla on vahva osaaminen perinteisten elinkeinojen harjoittamisesta ja perinteiset elinkeinot ovat säilyttäneet perinteisen harjoittamismallinsa nykypäivään asti kaikista yhteiskunnallisista muutospaineista huolimatta. Perinteiset saamelaiselinkeinot ovat saamelaiskulttuurin vahvuus. Saamelaisnuoret haluavat päästä perinteisten saamelaiselinkeinojen pariin siirtämään omaa kulttuuriaan sukupolvelta toiselle turvaten saamelaiskulttuurin jatkuvuutta.

Suuri osa saamelaisista saa kuitenkin toimeentulonsa uudenaikaisista elinkeinoista ja ammateista. Saamelaiselle elämäntavalle on ollut tyypillistä toimeentulon koostuminen monista eri tulolähteistä ja perinne jatkuu erilaisten yhdistelmäelinkeinojen muodossa. Uudenaikaisten elinkeinojen, kuten matkailun, luovien alojen ja hyvinvointipalvelujen, yhdistäminen perinteisiin ansaintamalleihin auttavat saamelaisten kotiseutualueen elinvoimaisuuden säilymistä ja antavat nuorille tilaisuuden jäädä tai palata kotiseudulle. Tämä edellyttää kuitenkin saamelaisten mahdollisuutta itse ohjata elinolojaan ja tukea elinkeinopolitiikan kautta saamelaiskulttuurin kannalta keskeisiä elementtejä.

Saamelaiselinkeinoista ainoastaan poronhoito ja käsityöt ovat yksistään kannattavia elinkeinoja. Muut perinteiset saamelaiselinkeinot ovat nykyisin sivuelinkeinoja. Kalastusta ja metsästystä harjoittavista saamelaisista ei ole tilastoja. Saamen käsityön harjoittajista ei ole olemassa myöskään tilastoja. Saamelaiselinkeinojen suojan turvaaminen lainsäädännössä, hallinnossa ja resursoinnissa on saamelaiskulttuurin ja kielen säilymisen edellytys.

Elinkeinorakenteen muuttuminen, saamen kielen vaihtuminen suomen kieleen, saamelaiselinkeinojen heikko kannattavuus ja saamelaisten muutto pois saamelaisten kotiseutualueelta uhkaavat saamelaisten ja saamelaiskulttuurin kotiseutualueen elinvoimaisuutta. Yhteys saamelaiselinkeinoihin, -kieleen, perinteiseen luonnonkäyttöön ja perinteiseen tietoon heikkenee saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Muuttaessaan saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle saamelaiset menettävät lainsäädännöllisen oikeutensa liikkua ja käyttää luontoa tietyillä alueilla menettäen yhteyden perinteisiin sukualueisiin. Saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvat saamelaiset ovat mahdollisuus myös saamelaisten kotiseutualueen ja saamelaisen yhteiskunnan kehittymisen kannalta. Kotiseutualueen ulkopuolella asuu korkeakoulutettua saamelaisväestöä, joilla on paljon annettavaa saamelaiskulttuurin tulevaisuuden turvaamiselle jos saamelaiskäräjät osaa yhdistää saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvat yhdessä turvaamaan saamelaiskulttuurin tulevaisuutta. Toimikauden haasteena tulee olemaan edellytyksien luominen saamelaisten paluumuutolle saamelaisten kotiseutualueelle. Saamelaisten kotiseutualue ja nyky-yhteiskunnan haasteet tarvitsevat yhä enemmän korkeasti koulutettua työvoimaa ja lapsia ja nuoria, joille voidaan siirtää saamen kieltä ja saamelaiskulttuuria.

Kaikki Suomessa puhuttavat saamen kielet ovat uhanalaisia, erityisesti pienemmät inarin- ja koltansaame. Uhanalaistumiskehitys jatkuu, jollei saamelaisten kielellisiä oikeuksia voida turvata niin saamelaisten kotiseutualueella kuin sen ulkopuolellakin. Ympäröivän yhteiskunnan nopea muuttuminen ja globalisaatio luovat uuden terminologian tarvetta nopeastikin. Uuden terminologian kehittäminen ja opettaminen niin lapsille, nuorille kuin aikuisväestöllekin on tärkeää ja siihen tulee panostaa, jotta saamen kieli säilyy kielenä, jota voi käyttää kaikissa eri yhteiskunnan toiminnoissa eikä kieli jää vain perinteisten elinkeinojen, sosiaalisen elämän ja arkipäivän kieleksi.

Saamelaiskulttuurin turvaaminen edellyttää lisää resursseja. Resurssien turvaaminen onkin toimikauden yksi suurimmista haasteista kansainvälisestä talouskriisistä johtuen. Ilman lisäresursseja saamelaiskäräjien toimintaan, saamen kielen ja kulttuurin suojaan, perinteisen tiedon ja saamelaiselinkeinojen turvaamiseen saamelaiskäräjien toimintaohjelman tavoitteita ei voida riittävästi toteuttaa eikä luoda saamelaisille parempaa asemaa tulevaisuuteen nähden.

Saamelainen musiikki, joiku, erityisesti luohi, livde sekä leudd, saamenkieli ja kertomaperinne, perinteiset elinkeinot, yhteisöllisyys, käsityö, taide ja luontosuhde ovat saamelaiskulttuurin ydintä, kulttuurin vahvuutta. Saamelaiskäräjien toiminnan suurena haasteena onkin turvata saamelaiskulttuurin ytimen säilyminen ja kehittyminen omaehtoisesti globalisoituvassa maailmassa.

Saamelaiskäräjille perustettu nuorisoneuvosto luo uuden mahdollisuuden huomioda saamelaiskäräjien työssä yhä paremmin saamelaislasten ja -nuorten tarpeita ja kehittää saamelaiskäräjien omaa toimintaa ja edunvalvontaa huomioimaan uuden saamelaisen nuorisokulttuurin ja saamelaislasten ja -nuorten erityistarpeita.

Saamelaisten tietoisuus omista oikeuksistaan alkuperäiskansana on vahvistunut. Yhdenvertaisuuslain ja vähemmistövaltuutetun tehtävän myötä saamelaisten mahdollisuudet saada oikeutta ja turvata omia oikeuksiaan ovat parantuneet. Saamelaisten oikeusasema muodostuu kuitenkin usean eri lain ja kansainvälisen sopimuksen nojalla ja oikeuksien kokonaisuojan hahmottaminen on vaikeaa. Saamelaiskäräjien tuleekin tuottaa tietoa ymmärrettävästi ja helposti saamelaisten oikeuksista niin saamelaisten kotiseutualueella kuin sen ulkopuolellakin.

3. Saamelaiskäräjien toiminnan yleiset tavoitteet

Saamelaiskäräjien toiminnan tavoitteena on olla saamelaisten tukena ja apuna turvaamassa saamelaisten perusoikeuksien toteutumista. Toimintaa kehitetään siten, että saamelaiset voivat lähestyä yhä helpommin saamelaiskäräjiä ja saamelaiskäräjät on läsnä saamelaisten arjess saamelaisten kotiseutualueen kunnissa, sen ulkopuolellakin ja sosiaalisessa mediassa. Saamelaiskäräjät toimii läheisessä yhteistyössä perinteisten saamelaiselinkeinojen harjoittajien, saamelaisyhdistysten ja instituutioiden kanssa saamelaisten aseman parantamiseksi. Saamelaiskäräjien viestintää ja julkisuuskuvaa parannetaan ja lisätään saamelaiskäräjien toiminnan tunnettavuutta saamelaisten ja keskeisten sidosryhmien keskuudessa.

Saamelaiskäräjät toimii siten, että toimintaohjelma toteutuu täysmääräisesti ja kaikkea saamelaiskäräjien toimintaa ohjaa saamelaiskäräjien arvot ja saamelaiskulttuurin mukainen tapa toimia. Toimikauden päätavotteiden toteutuminen tukee vahvasti toimikauden yksityiskohtaisten tavoitteiden toteutumista.

Saamelaiskäräjät turvaa kaikessa toiminnassaan saamen kielen, kulttuurin ja saamelaisten kotiseutualueen elinvoimaisuutta saamelaiskulttuurin mukaisesti ja huolehtii saamelaisten elinmahdollisuuksien parantamisesta tasapuolisesti koko saamelaisten kotiseutualueella. Saamelaiskäräjät edistää saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Tavoitteena on, että saamelaiskäräjillä olisi toimipisteet kaikissa saamelaisten kotiseutualueen kunnissa ja saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella.

Toimintaohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain saamelaiskäräjien toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä. Toimintaohjelman toteuttamisesta vastaavat kaikki saamelaiskäräjien elimet ja henkilöstö omalla toimialallaan. Ohjelma on laadittu suomeksi ja saameksi.

Toimintaohjelman toteuttaminen edellyttää uusia taloudellisia resursseja ja saamelaiskäräjien oman toiminnan kehittämistä ja tehostamista.

3.1. Saamelaiskäräjäkauden päätavoitteet

Saamelaiskäräjien toimikauden 2012-2015 tavoitteena on turvata saamen kielen ja kulttuurin elinvoimaisuus koko maassa, valvoa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutumista ja parantaa saamelaisten lainsäädännöllistä asemaa.

Saamelaiskäräjäkauden 2012–15 päätavoitteet

Saamelaisten asema, kansainväliset sopimukset ja arvot

Saamelaiskäräjien toiminnan yleiset tavoitteet

Saamelaiskäräjäkauden 2012-15 päätavoitteet

1. ILO 169-sopimuksen ratifioiminen
2. Pohjoismaisen saamelaissopimuksen ratifioiminen
3. Saamelaiskäräjälain ja -asetuksen uudistaminen sekä saamelaismääritelmän muuttaminen
4. Saamelaisten itsemääräämisoikeuden toteutuminen täysmääräisesti
5. Kataisen hallitusohjelman saamelaiskirjausten toteutuminen täysmääräisesti
6. Saamen kielten elvytysohjelman toimeenpanemisen aloittaminen
7. Kansallisen artikla 8(j) -työryhmän ehdotusten toteuttaminen
8. Alkuperäiskansajulistuksen toimeenpaneminen Suomessa
9. Saamelaiskulttuurin ja perinteisten elinkeinojen suojan toteutuminen
10. Saamelaiskulttuurin heikentämisen suojan ulottaminen vesilain mukaisesti kaikkiin saamelaisia koskeviin erityislakeihin
11. Saamelaisten kotiseutualueen ja perinteisten elinkeinojen elinvoimaisuuden turvaaminen
12. Poismuuton vähentäminen ja paluumuuton lisääminen saamelaisten kotiseutualueelle
13. Kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutuminen koko maassa
14. Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston tehokas toiminta
15. Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen aseman, saavutettavuuden ja saamelaisen sisällön kehittäminen
16. Saamelaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden kehittäminen

**Yhteiset yksityiskohtaiset
tavoitteet**

**Sektorikohtaiset yksityiskohtaiset
tavoitteet**

1. Ilo-169-sopimus on ratifioitu Suomen valtion ja saamelaiskäräjien yhteistyöllä vuoteen 2015 mennessä ja saamelaisten oikeudet maahan ja veteen on ratkaistu.
2. Pohjoismaisen saamelaissopimuksen jatkoneuvottelut on saatu valmiiksi kolmen maan saamelaiskäräjien ja valtioiden hyvällä yhteistyöllä ja sopimus on ratifioitu Suomessa saamelaiskäräjien tuella. Pohjoismainen saamelaissopimus noudattaa mahdollisimman pitkälti asiantuntijatyöryhmän antamaa ehdotusta.
3. Saamelaiskäräjälaki ja -asetus on uudistettu saamelaiskäräjien esitysten mukaisesti ja kehittämällä saamelaisten itsemääräämisoikeutta Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Saamelaismääritelmä on muutettu vastaamaan saamelaiskäräjien kantaa. Laki ja -asetus astuu voimaan viimeistään vuonna 2014.
4. Saamelaisten itsemääräämisoikeus toteutuu täysmääräisesti Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti saamelaisten elinkeinojen, saamenkielisten palvelujen ja saamelaisopetuksen ohjauksessa, saamelaisen kulttuuriperinnön hallinnoinnissa ja kulttuuri-ilmausten turvaamisessa, saamenkielisten palvelujen rahoituksessa ja saamelaiskäräjien toiminnassa vuoteen 2015 mennessä.
5. Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman saamelaiskirjaukset ovat toteutuneet täysmääräisesti Suomen valtion ja saamelaiskäräjien hyvällä yhteistyöllä.
6. Saamen kielten elvyttämisohjelman toimenpiteet on aloitettu ja resursoitu. Pysyvä malli saamen kielten elvyttämiseksi on luotu saamelaiskäräjien ja Suomen valtion yhteistyöllä.
7. Kansallisen artikla 8(j)-työryhmän loppuraportin toimenpide-ehdotukset ja suositukset on toteutettu
8. Alkuperäiskansajulistus on toimeenpantu Suomessa Suomen valtion ja saamelaiskäräjien yhteistyöllä.
9. Saamelaiskulttuurin ja saamelaisten perinteisten elinkeinojen suoja toteutuu elinkeinoja ja maankäyttöä ohjaavassa lainsäädännössä, hallinnossa ja resursoinnissa.
10. Saamelaiskulttuurin heikentämisen suoja vesilain mukaisesti on otettu kaikkiin saamelaisia koskeviin erityislakeihin vuoteen 2015 mennessä. Lainsäädäntö- ja kehittämishankkeet eivät heikennä saamenkielisiä palveluja ja saamelaisten oikeuksia. Saamelaiskäräjien esitykset kunnallishallinnon rakenneuudistukseksi ovat toteutuneet.
11. Saamelaisten kotiseutualueen ja perinteisten elinkeinojen elinvoimaisuus on turvattu ja saamelaisnuoret pääsevät perinteisten elinkeinojen pariin.
12. Saamelaisten poismuutto saamelaisten kotiseutualueelta vähenee ja saamelaisten paluumuutto saamelaisten kotiseutualueelle lisääntyy.
13. Saamelaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet toteutuvat koko maassa asuinpaikasta riippumatta.
14. Saamelainen parlamentaarinen neuvosto hoitaa tehokkaasti saamelaisten kansainvälistä edunvalvontaa ja toimii saamelaisten yhdyssiteenä. Venäjän saamelaiset osallistuvat tasa-arvoisesti neuvoston toimintaan.
15. Tasokas kielen opetus mahdollistetaan koko maassa. Kehitetään opetuksen saamelaista sisältöä.
16. Saamelaisten hyvinvointia ja osallisuutta edistetään vahvistamalla omakielisten ja kulttuurin perustuvien, laadukkaiden hyvinvointipalvelujen tarjontaa sekä turvaamalla osaa-
van, ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävä rahoitustaso.

3.2. Kauden yhteiset yksityiskohtaiset tavoitteet

Saamelaiskäräjäkauden yhteiset ja sektorikohtaiset yksityiskohtaiset tavoitteet

3.2.1 Saamelaisten yhteisöllisyyden kehittäminen

- Saamelaiskäräjät toimii läheisessä yhteistyössä kolttien kyläkokouksen, perinteisten saamelaiselinkeinojen harjoittajien, saamelaiselinkeinojärjestöjen ja saamelaisen kansalaisyhteiskunnan kanssa saamelaisten aseman parantamiseksi ja kuulee sidosryhmiä oman toimintansa kehittämiseksi.
- Saamelaiskäräjät järjestää eri puolilla saamelaisten kotiseutualuetta ja sen ulkopuolella alueen saamelaisten kuulemistilaisuuksia ja kuulee alueen saamelaisten tarpeita kehittääkseen omaa toimintaansa. Saamelaiskäräjien järjestämät tapahtumat ja sellaiset tapahtumat, joissa saamelaiskäräjät on osajärjestäjänä, järjestetään saamelaiskulttuurin ja saamelaisten arvojen mukaisesti tukien saamelaisten yhteisöllisyyttä ja luoden saamelaisille luonnollisia kohtaamispaikkoja.

- Saamelaiskäräjät laatii saamelaisen sukupolviohjelman saamelaiskäräjien eri lautakuntien yhteistyöllä, jossa käsitellään eri sukupolvien erityiskysymyksiä ja tarpeita, erityisesti saamelaislasten-, nuorten ja iäkkäiden. Ohjelma valmistuu vuoden 2013 aikana
- Saamelaiskäräjien rahoittamat palvelut ja toiminnot järjestetään saamelaiskulttuurin mukaisesti huomioiden saamelaiset arvot ja tukien eri sukupolvien välistä vuorovaikusta ja saamelaiskulttuurin perinteitä.
- Saamelaiskäräjät perustaa ns. saamelainen kansalaisaloitteen, eli luodaan saamelaisille mahdollisuus aloitteen tekemiseen saamelaiskäräjien kokoukselle mahdollisimman helposti.
- Tarjotaan aktiivisesti saamelaisnuorille mahdollisuuksia tutustua työelämään saamelaiskäräjillä ja suorittaa opintoihin sisältyvä harjoittelu saamelaiskäräjillä.

3.2.2 Saamelaisen perinteisen tiedon turvaaminen

- Saamelaiskäräjät osallistuu tehokkaasti Suomen luonnon monimuotoisuuden ja kestävä käytön strategian ja toimintaohjelman 2012-2020 toimeenpanoon, seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin ja edistää saamelaisia koskevien tavoitteiden pikaista toteutumista. Saamelaiskäräjille on turvattu riittävät resurssit osallistua strategian ja toimintaohjelman toteuttamiseen.
- Saamelaiskäräjät osallistuu tehokkaasti ja vaikuttavasti Nagoyan pöytäkirjan⁹ ratifiointiprosessiin ja toimeenpanoon.
- Perinteisen tiedon elvytyshankkeiden toteutus on alkanut.
- Saamelaiskäräjät huomioi omassa toiminnassaan saamelaisen perinteisen tiedon tarpeet ja edistää perinteisen tiedon säilymistä, siirtymistä ja kehittymistä tuleville sukupolville kaikessa toiminnassaan.
- Saamelaiskäräjät edistää ja luo edellytyksiä saamelaisen perinteisen tiedon tutkimuskeskuksen perustamiselle.

3.2.3 Saamelaisen kulttuuriympäristön turvaaminen

- Saamelaisten kotiseutualueen maankäytön ohjauksessa noudatetaan täysmääräisesti biodiversiteettisopimuksen Akwé: Kon -ohjeita.

Saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvä perinteinen tieto

Biodiversiteettisopimuksen artikla 8(j)

Sopimusosapuolien tulee kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kunnioittaa, suojella ja ylläpitää biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kannalta merkittävää alkuperäiskansojen ja perinteisen elämäntyylin omaavien paikallisyhteisöjen tietämystä, innovaatioita ja käytäntöjä, sekä edistää ja laajentaa niiden soveltamista tämän tietämyksen, innovaatioiden ja käytäntöjen omistajien luvalla ja myötävaikutuksella sekä rohkaista tämän tietämyksen, innovaatioiden ja käytäntöjen käytöstä saatujen hyötyjen tasapuolista jakamista.

Saamelainen luonnon monimuotoisuuteen liittyvä perinteinen tieto

Saamelainen luonnon monimuotoisuuteen liittyvä perinteinen tieto ilmenee saamelaisessa luonnonkäytössä ja perinteisten saamelaiselinkeinojen harjoittamisessa eli poronhoidossa, kalastuksessa, metsästyksessä, keräilyssä ja käsityössä sekä luontosuhteessa. Tieto välittyy saamen kielen luontoon, maastoon, säähän, poronhoitoon, käsitöihin, pyyntiin ja kalastukseen liittyvässä terminologiassa sekä saamenkielisissä paikannimissä. Perinteistä tietoa siirretään tietoisien opettamisen, vanhemmilta sukupolvilta saadun mallin, joikujen ja suullisen kertomaperinteen kautta sekä poronhoito-, kalastus-, keräily- ja käsityö- ja metsästyskäytänteissä.

⁹ Biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvän Nagoyan pöytäkirja geenivarojen saannista ja saatavuudesta sekä niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta jaosta

- Saamelaiskäräjät toimii kestävän kehityksen ilmastonmuutosta hilliten mukaisesti kaikessa toiminnassaan turvaten saamelaisten kotiseutualueen elinvoimaisuuden ja saamelaiskulttuurin säilymisen myös tuleville sukupolville.
- Saamelaiskäräjät osallistuu aktiivisesti ja vaikuttavasti uhanalaisten luontotyyppien tilan parantamiseksi laaditun toimintasuunnitelman toteuttamiseen, seurantaan ja uhanalaisten luontotyyppien tilan arviointiin saamelaisten kotiseutualueella.
- Saamelaiskäräjät edistää Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen toimeenpanoa ja osallistuu aktiivisesti ja vaikuttaen maisemayleissopimussyhteistyöhön.

Kuva: Klemetti Näkkäläjärvi

- Saamelaiskäräjät osallistuu tehokkaasti ja vaikuttavasti ilmastonmuutospäätöksentekoon ja ilmastonmuutoksen sopeutumispoliittikkojen laadintaan ja toteuttamiseen.
- Saamelaiskäräjät huolehtii, että kaivoslain ja vesilain saamelaiskulttuurin heikentämisojot toteutuvat täysmääräisesti käytännössä. Saamelaiskäräjät osallistuu kaivos- ja vesilain mukaiseen vaikutustenarviointiin tehokkaasti, vaikuttavasti ja asiantuntevasti kuullen alueen saamelaisia. Saamelaiskäräjille on turvattu riittävät resurssit kaivoslain toimeenpanoa varten.
- Saamelaiskäräjät osallistuu tehokkaasti ja vaikuttavasti kansallisen kestävän kehityksen strategian ja yhteiskuntasitoumuksen valmisteluun. Saamelaiskäräjät valmistelee Suomen valtion rahoituksella kansalliseen strategiaan liitettävän, viranomaisia velvoittavan, saamelaisen kestävän kehityksen strategian.

3.2.4 Saamelaiskulttuurin elinvoimaisuuden turvaaminen koko maassa

- Saamelaiskäräjille luodaan virka, jonka tehtäviin kuuluu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvien saamelaisten oikeusaseman ja saamenkielisten palvelujen ja osallistumisen edistäminen, yhteydenpito saamelaisyhdistysten kanssa ja saamelaiskäräjien oman toiminnan kehittäminen saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella.
- Saamelaiskäräjät perustaa yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, pääkaupunkiseudun kuntien ja saamelaisyhdistysten kanssa saamelaiskulttuurikeskuksen pääkaupunkiseudulle

saamelaisten kohtaamispaikaksi, saamelaiskäräjien yhdeksi toimipaikaksi ja saamenkielisten palvelujen ja kerhotoiminnan järjestämispaikaksi.

- Saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvien saamelaisten yhteyttä saamelaisten kotiseutualueeseen ja saamelaiskulttuurin ja sen harjoittamiseen tuetaan.
- Saamelaiskäräjät luo edellytyksiä varsinaisessa toiminnassaan ja järjestää projektitoiminnassaan kurssi- ja kerhomuotoista toimintaa, jolla mahdollistetaan saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvien lasten ja nuorten mahdollisuudet tutustua muihin saamelaislapsiin ja -nuoriin ja saamelaisten kotiseutualueeseen sekä kehittää osaamistaan liittyen perinteisiin saamelaiselinkeinoihin, kulttuuri-ilmauksiin ja perinteiseen tietoon.

Kuva: Pirita Näkkäläjärvi

3.2.5 Saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittäminen

- Saamelaiskäräjälain ja -asetuksen uudistamisen yhteydessä uudistetaan vaalijärjestelmä saamelaiskäräjien tekemien ehdotusten pohjalta parlamentaariseksi.
- Saamelaiskäräjien vaalien ajankohtaa muutetaan siten, että vaalit käydään samaan aikaan Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjävaalien kanssa.
- Seuraavissa saamelaiskäräjävaaleissa otetaan käyttöön sähköinen äänestäminen, kiertävä äänestysauto saamelaisten kotiseutualueella sekä ennakoöänestys postin avulla koko maassa.
- Valmistaudutaan vuoden 2015 saamelaiskäräjävaalien järjestämiseen.

3.2.6 Saamelaiskäräjien oman toiminnan kehittäminen

- Saamelaiskäräjille perustetaan tiedottajan virka. Saamelaiskäräjät tiedottaa aktiivisesti toiminnastaan ja ajankohtaisista saamelaisten oikeuksiin liittyvistä asioista kotisivuilla, mediassa ja sosiaalisessa mediassa saameksi ja suomeksi. Saamelaiskäräjät kehittää niin sisäistä kuin ulkoistakin tiedottamista. Tiedottamista suunnataan myös sidosryhmille. Saamelaiskäräjien tiedottamista kehitetään vuorovaikutteiseksi. Saamelaiskäräjien kotisivuja kehitetään vuorovaikutteisemmaksi ja lähestyttävämmiksi saamen kielellä ja suomeksi. Saamelaiskärä-

jien kotisivuille luodaan tietopaketti saamelaisten oikeuksista saamelaisten kotiseutualueella ja sen ulkopuolella.

- Saamelaiskäräjät palvelee saamelaisia tasa-arvoisesti kaikilla Suomessa puhuttavilla saamen kielillä.
- Saamelaiskäräjillä on riittävät resurssit toimia ja saamelaiskulttuuri Sajos palvelee saamelaisia kaikkien saamelaisten avoimena kulttuurikeskuksena ja saamelaisten parlamenttitalona.
- Saamelaiskäräjien toimintaa kehitetään siten, että saamelaiskäräjillä on toimipaikat kaikissa saamelaisten kotiseutualueen kunnissa. Saamelaiskäräjien virkamiehet ja korvausta saavat luottamushenkilöt ovat saamelaisten tavattavissa helposti ja yhteydenottoja varten on mahdollisuus pyytää soittoaikaa virkamiehiltä, jotta yhteydenotosta ei tule saamelaisille kuluja.
- Saamelaiskäräjien henkilöstöpoliittinen ohjelma ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat valmistuvat vuoden 2013 alussa ja ne valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa

Kuva 2 Saamelaiskäräjät 2012-2015

- Saamelaiskäräjien henkilöstö- ja taloushallintoa kehitetään tehokkaaksi huomioiden lainsäädännön ja uusien henkilöstö- ja taloushallintokäytänteiden kehittyminen.
- Saamelaiskäräjät siirtyy sähköisiin henkilöstöhallinnon ja asiakirjahallinnon palveluihin vuoteen 2015 mennessä.
- Saamelaiskäräjien työjärjestys uudistetaan saamelaiskäräjälain ja -asetuksen uudistamisen yhteydessä tehokkaaksi, demokraattiseksi ja parlamentaariseksi huomioiden lainsäädännön ja hallinnon käytänteiden kehittymisen.

- Saamelaiskäräjien palkkiojärjestelmä uudistetaan. Saamelaiskäräjien parlamentaarista ohjasta ja edunvalvontaa kehitetään vahvistamalla varapuheenjohtajien ja saamelaiskäräjien hallituksen asemaa ja luodaan edellytykset poliittisen toiminnan tehostumiselle palkkiojärjestelmän avulla.
- Saamelaiskäräjien henkilöstöresursseja vahvistetaan taloussuunnitelman mukaisesti

3.2.7 Saamelaiskäräjien edunvalvonnan kehittäminen

- Saamelaiskäräjien edunvalvonta on avointa, asiantuntevaa, tehokasta, tuloksellista ja vaikuttavaa. Edunvalvonnassa edistetään Suomen kansainvälisten velvoitteiden ja keskeisten ihmisoikeuksien toteutumista valvovien elinten suositusten toteutumista saamelaiskäräjien toimintaohjelman mukaisesti.
- Edunvalvonnassa keskitytään erityisesti saamelaisia koskevien lainsäädännön kehittämishankkeisiin vaikuttamiseen ja saamelaisten kotiseutualueen elinvoimaisuuden parantamiseen saamelaiskulttuurin mukaisesti. Sidosryhmäyhteistyötä eri viranomaisten kanssa jatketaan ja kehitetään.
- Edunvalvontaa Euroopan Unioniin kehitetään ja parannetaan. Saamelaiskäräjät käy aktiivista dialogia EU:n kanssa saamelaisia koskevista asioista pyrkien vaikuttamaan EU:n päätöksentekoon yhteistyössä SPN:n kanssa.
- Osallistutaan hallitusneuvotteluihin vuonna 2015 ja vaikutetaan tehokkaasti hallitusohjelman saamelaiskirjauksiin.

3.3. Sektorikohtaiset yksityiskohtaiset tavoitteet

Saamelaiskäräjäkauden yhteiset ja sektorikohtaiset yksityiskohtaiset tavoitteet

3.3.1 Saamelainen elinkeinopolitiikka

- Saamelaiskäräjille perustetaan elinkeino- ja oikeuslautakunnan alaisuuteen valtion rahoituksella saamelainen elinkeinorahasto, jolla tuetaan saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamista (poronhoito, kalastus, metsästyks, keräily ja käsityö) ja niihin liittyvien uusien saamelaiskulttuurinmukaisten elinkeinomuotojen kehittymistä, kuten pienimuotoisen ekologisten matkailun ja perinteisten elinkeinojen tuotteiden jalostamista. Erityisesti tuetaan saamelaisnuorten pääsyä perinteisten saamelaiselinkeinojen pariin ja saamelaista naisyrityttäjäyttä.
- Saamelaiskäräjille luodaan ns. puskurirahasto, jotta saamelaiskäräjät voi hakea rahoitusta EU-projektien käynnistämiseen. Haetaan rahoitusta EU:n rakennerahasto-ohjelmilta toimintaohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi.
- Saamelaiskäräjien elinkeinopoliittista toimintaa parannetaan perustamalla uusia virkoja ja osallistamalla aktiivisesti saamelaiselinkeinojen kehittämiseen edunvalvonnalla, luomalla kehittämishankkeilla ja hyvällä yhteistyöllä perinteisten saamelaisten elinkeinonharjoittajien kanssa.
- Porotalouden- ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin esitetään paimennustukea saamelaisen poronhoitomallin tukemiseksi ja säilyttämiseksi sekä petovahinkojen ennaltaehkäisemiseksi.
- Kalastuslain kokonaisuudistuksessa turvataan saamelaisten ikimuistoiset nautintaoikeuden koko saamelaisten kotiseutualueella, saamelaisen kalastusperinteen ja -kulttuurin säilyminen sekä saamelaisten erityisperusteisten kalastusoikeuksien säilyminen. Saamelaiskäräjien täysmääräinen ja vaikuttava osallistuminen sekä Tenon saamelaisten kalastusperinnee ja kalastusoikeudet turvataan Tenojoen kalastussopimussopimusneuvotteluissa.

Kuva: Inga-Briitta Magga

- Tuetaan ja luodaan edellytyksiä saamelaiskulttuurinmukaiseen perinteisten elinkeinojen ammatilliseen opetukseen ja tuetaan erityisesti oppisopimuskoulutuksen kehittymistä.
- Kehitetään ja edistetään olosuhteita, jotka tukevat saamelaisten perinteisten elinkeinojen ja niiden liittämisselinkeinojen harjoittamista edunvalvonnalla ja kehittämistoiminnalla.
- Edistetään polttoaineveron palauttamista perinteisten saamelaiselinkeinojen harjoittajille

3.3.2. Saamen kielen elinvoimaisuuden turvaaminen

- Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston yhteispohjoismaisen saamen kielen tutkimus- ja ammatti/resurssikeskuksen pysyvä rahoitus varmistetaan hankeaikana ja toiminnasta tulee vakinaista. Hankkeen pohjalta on luotu pysyvä malli saamen kieliyhteistyön järjestämiseksi SPN:ssä ja saamelaiskäräjien toiminnassa.
- Saamen kielten nykytilaa koskeva selvitystyö pyritään saamaan valmiiksi vuonna 2013. Saamen kielilain toteutumisen arviointi on aloitettu.
- Edunvalvonnassa keskitytään erityisesti perinteisten saamen kielenkäyttöympäristöjen säilyttämiseen ja tukemiseen. Tuetaan saamen kielen käytön lisääntymistä. Saamen kielen käyttömahdollisuuksia vahvistetaan kaikilla elämän alueilla ja saamen kielen säilymistä, kehittymistä ja siirtymistä uudelle sukupolvelle tuetaan.
- Saamen kielilaki toteutuu täysmääräisesti ja saamelaiskäräjät valvoo tehokkaasti ja vaikuttavasti kielilain toteutumista. Saamen kielilakiselvityksen toimenpide-esitykset on toteutettu.

- Saamen kielen toimistoa kehitetään saamen kielen huollon ja kielipolitiikan asiantuntijaelimiksi. Saamenkielisen sanastotyön ja uudissanojen kehittämisen mahdollisuuksia vahvistetaan, erityisesti kieliteknologian avulla.
- Inarin- ja koltansaamen asemaa parannetaan tasa-arvoiseksi kieleksi koulutuksessa, tutkimisissa, saamelaiskäräjien toiminnassa ja julkisessa elämässä pohjoissaamen rinnalle. Saamenkielen toimistoon perustetaan kolme uutta kääntäjän virkaa, inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kielille.
- Saamelaiselle kieltä elvyttävälle kielipesä- ja kerhotoiminnalle laaditaan yhtenäiset kriteerit ja kielipesäsuunnitelmat saamelaiskäräjien johdolla.
- Kieltä elvyttävää kielipesätoimintaa järjestetään jokaisessa saamelaisten kotiseutualueen kunnassa ja saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella.
- Kielineuvoston alaisuuteen luodaan määräraha, jolla tuetaan aikuisen saamelaisväestön suullisen ja/tai kirjallisen saamen kielen taidon hankintaa.

Kuva: Petra Biret Magga-Vars

3.3.3 Saamelaislasten ja -nuorten aseman kehittäminen

- Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston alaisuuteen on perustettu saamelainen nuorisomääräraha.
- Nuorisoneuvoston alaisuuteen perustetaan Ofelaš-hanke, jolle taataan riittävät resurssit saamelaisella nuorisomäärärahalla.
- Saamelaislasten- ja nuorten tarpeet huomioidaan saamelaiskäräjien kaikessa toiminnassa.
- Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet turvataan ja nuorisoneuvoston toimintaa ja tunnettavuutta kehitetään saamelaisnuorten aseman asiantuntijaelimiksi.
- Saamenkielistä ja saamelaiskulttuurinmukaista kerho- ja vapaa-ajantoi-

mintaa edistetään ja tuetaan.

- Luodaan edellytykset sille, että saamelaisnuoret voivat jäädä saamelaisten kotiseutualueelle.
- Saamelaisesta lastenkulttuurikeskuksesta MÁNNU:sta luodaan osa saamelaiskäräjien pysyvää toimintaa ja toiminnalle on riittävät resurssit. Toimintaa lisätään ja kehitetään saamelaisten kotiseutualueella ja ulotetaan keskuksen toimintaa myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle.

3.3.4 Saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen

MÁNNU

MÁNNU pyrkii toiminnallaan vahvistamaan saamelaislasten- ja nuorten identiteettiä. Käytännön yhteistyötöinä toimivat pääsääntöisesti koulut, päiväkodit ja kielipesät, joiden kautta projektin kohderyhmä, saamelaisalueen alle 18 –vuotiaat saamelaislapset ja nuoret, tavoitetaan vaivattomasti.

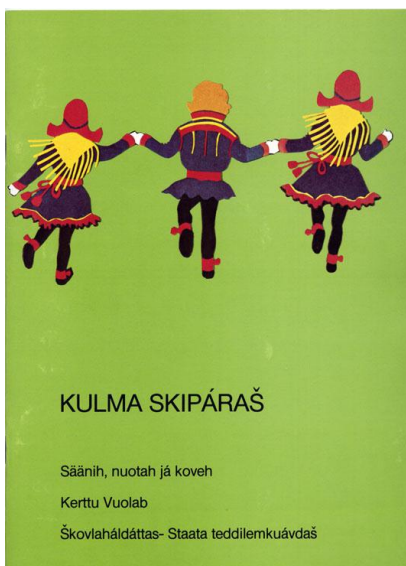
Toiminnallaan MÁNNU edistää saamelaisen perinteisen tiedon siirtymistä nuoremmille sukupolville. Kulttuurin tuntemus tukee lasten ja nuorten saamelaisidentiteetin vahvistumista, joka on edellytys saamen kielen -kulttuurin säilymiselle ja omaehtoiselle kehittämiselle.

- Luodaan edellytyksiä saamenkielisen sanomalehdistön ja verkkomedian kehittymiselle.
- Luodaan edellytykset saamenkielisen ohjelmatarjonnan lisääntymiselle radiossa ja TV:ssä, erityisenä painopisteenä saamenkielisen ja kulttuurinmukaisen lasten- ja nuortenohjelmien merkittävä lisääntyminen sekä saamelaisradion kuuluvuusalueen laajentamiselle kaupunkeihin palvelemaan suurempaa osaa saamelaisista. Vaikutetaan tehokkaasti ja vaikuttavasti Yleisradion saamenkielisten palvelujen rahoituksen lisäämiseen.
- Saamelaiskäräjät tukee saamelaiskulttuuri Sajoksen saamelaiskulttuuripalvelujen kehittymistä ja järjestää saamelaisia kulttuuripalveluita myös muissa saamelaiden kotiseutualueen kunnissa ja kotiseutualueen ulkopuolella.
- Sajoksen aseman vahvistaminen, kehittäminen ja tunnetuksi tekeminen saamelaiden vireänä ja omaehtoisena toimintakeskuksena sekä elävänä ja monipuolisena tapahtumatalona.
- Sajoksen johtamis- ja markkinointi- sekä sen vakituisten toimijoiden välisen yhteistoimintamallin suunnittelu ja sovitun mallin toimeenpano ja kehittäminen ja yhteistoimintamallin toiminta- ja henkilöstöressurssien turvaaminen.
- Alkuperäiskansojen elokuvakeskuksen toimintaa jatketaan ja kehitetään ja sen toimintaa ulotetaan myös saamelaiden kotiseutualueen ulkopuolelle.
- Saamelaismusiikkikeskuksen toimintaa jatketaan ja kehitetään.
- Yhteistyötä tehdään evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon kanssa saamenkielisten palvelujen parantamiseksi. Tehdään yhteistyötä myös elämäkatsomuksellisten järjestöjen kanssa.

Kuva: Anni Näkkäläjärvi

3.3.6 Saamelaisopetuksen ja korkeakoulutuksen kehittäminen

- Saamelaisen oppimateriaalin valmistamiseksi osoitettua määrärahaa korotetaan saamelaiskäräjien esitysten mukaisesti. Inarin- ja koltansaamenkielisten oppimateriaalien määrää lisätään merkittävästi.
- Saamen kielen ja saamenkielistä perusopetusta varten valmistetaan saamelaisen kulttuurin huomioon ottavat Saamelaisopetuksen opetussuunnitelman perusteet, jonka avulla opetuksen sisältöjä ja tuntijakoja yhtenäistetään ja suunnitelmallinen kielen elvyttäminen opetuksen avulla tehdään mahdolliseksi.
- Utsjoen saamelaislukion säilymistä tuetaan ja luodaan edellytykset saamelaislukion toiminnan kehittymiselle. Luodaan edellytykset saamenkieliselle opetukselle lukiossa ja saamenkielisen ylioppilaskokeiden suorittamiselle.
- Kehitetään yhteistyössä eri oppilaitosten kanssa kieltä elvyttävän toiminnan opetusta ja erityispedagogiikkaa.
- Edistetään SPN:n saamelaisyliopistohanketta, jotta saamelaisnuoret voivat saada korkeakoulutusta saamelaiden kotiseutualueella.

- Saamelaiskäräjille perustetaan saamelaisopetuksen kehittämis- ja resurssikeskus, joka palvelee ja avustaa koulutuksen järjestäjiä saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen kehittämisessä. Saamelaiskäräjille osoitetaan varoja opetusta tukevan tiedotuksen ja pedagogisen neuvonnan hoitamiseen ja saamelaisopetuksen valtakunnallisena kehittäjänä ja koordinaattorina toimimiseen.
- Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen erityisrahoitus (L 29.12.2009/1705, 45 § 1 mom.) laajennetaan koskemaan myös niitä saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolisia kuntia, joissa on huomattava saamelaisväestö. Mahdollistetaan kokoaikaisten saamen kielen opettajan virkojen perustamisen myös kotiseutualueen ulkopuolelle.
- Luodaan edellytyksiä saamenkielisten aineen- ja luokanopettajien koulutuksen, täydennyskoulutuksen ja muuntokoulutuksen lisäämiselle. Saamelaista opettajakoulutusta kehitetään siten, että siinä otetaan huomioon saamelaisopetuksen erityistarpeet, saamelaiskulttuurin mukaisuus, saamelaisten perinteinen tieto sekä kaksikielisyys- ja kaksikulttuurisuuspedagogiikka.
- Käynnistetään saamelaisopetuksen arviointihanke.

3.3.7 Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston toiminnan kehittäminen

- SPN:lle on delegoitu julkisen vallan tehtäviä pohjoismaisessa saamelaissopimuksessa. Suhde saamelaiskäräjien toimintaan on määritetty saamelaiskäräjien työjärjestyksessä. SPN huolehtii ja johtaa saamelaisten kansainvälisestä edustamisesta.
- SPN edistää ja seuraa toiminnassaan Kirkkoniemen kolmannen saamelaisparlamentaarikkojen julistuksen toteutumista
- SPN:n edistää ja seuraa YK:n alkuperäiskansaraporttoija James Anayan saamelaisväestön tilaa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Venäjällä käsitellessä raporttien suositusten toteutumista.
- Suomen saamelaiskäräjät osallistuu SPN:n kautta arktiseen ja Barentsin alueen yhteistyöhön, kansainväliseen ilmastopoliittiseen ja biodiversiteettipäätöksentekoon, WIPO:n toimintaan, pohjoisen ulottavuuden ja pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä alkuperäiskansayhteistyöhön YK:ssä tehokkaasti ja vaikuttaen.
- SPN:llä pysyvä sihteeristö ja oma budjetti vuoteen 2015 mennessä. Suomen saamelaiskäräjille on turvattu resurssit osallistua täyspainoisesti SPN:n toimintaan.
- SPN:n alaisuudessa toimii nuorisolautakunta sekä tarvittava määrä muita lautakuntia SPN:n tehtävien tehokasta hoitamista varten.

4. TOIMINTAOHJELMAN TALOUSOSIO 2013 - 2015

010-030 HENKILÖSTÖN PALKAT (sis. myös palkan sivukulut)

	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
<u>Yleinen toimisto</u>			
<i>Nykyinen henkilöstö</i>			
0101 Puheenjohtaja	89.000,-	92.000,-	100.000,-
0102 Hallintopäällikkö	71.000,-	73.000,-	75.000,-
0103 Lakimiessihteeri	70.000,-	72.000,-	74.000,-
0104 Kulttuurisihteeri	50.000,-	51.000,-	52.000,-
0105 Sosiaali- ja terveystieteiden sihteeri	56.000,-	58.000,-	59.000,-
0106 Taloussihteeri	54.000,-	55.000,-	56.000,-
0107 Hallintosihteeri	42.000,-	43.000,-	44.000,-
0108 Toimistosihteeri	40.000,-	41.000,-	42.000,-
0109 Puheenjohtajan avustaja	<u>52.000,-</u>	<u>53.000,-</u>	<u>54.000,-</u>
	524.000,-	538.000,-	556.000,-

Suunnitellut uudet virat (nimikkeet alustavia)

0110 I varapuheenjohtaja	80.000,-	82.000,-	84.000,-
0111 II varapuheenjohtaja	40.000,-	42.000,-	43.000,-
0112 Kaivosasiain sihteeri	56.000,-	58.000,-	59.000,-
0113 Ympäristösihteeri	56.000,-	58.000,-	59.000,-
0114 Elinkeinosihteeri	56.000,-	58.000,-	59.000,-
0115 Kansainvälisten asiain sihteeri	56.000,-	58.000,-	59.000,-
0116 Tiedottaja	53.000,-	54.000,-	55.000,-
0117 Esittelijä (saam. alueen ulkopuoliset asiat)	56.000,-	58.000,-	59.000,-
0118 Toimistosihteeri	<u>40.000,-</u>	<u>41.000,-</u>	<u>42.000,-</u>
	493.000,-	509.000,-	519.000,-

Saamen kielen toimisto

Nykyinen henkilöstö

0210 Saamen kieliturvasihteeri	67.000,-	69.000,-	71.000,-
0211 Saamen kieliain sihteeri	53.000,-	54.000,-	55.000,-
0212 I Kielenkääntäjä (ps)	57.000,-	58.000,-	59.000,-
0213 II Kielenkääntäjä (ps)	54.000,-	55.000,-	56.000,-
0214 III Kielenkääntäjä (ps)	56.000,-	57.000,-	58.000,-
0215 IV Kielenkääntäjä (ps)	53.000,-	54.000,-	55.000,-

0216 Kielenkääntäjä (is)	52.000,-	53.000,-	54.000,-
0217 Kielenkääntäjä (ks)	<u>52.000,-</u>	<u>53.000,-</u>	<u>54.000,-</u>
	444.000,-	453.000,-	462.000,-

Suunnitellut uudet virat (nimikkeet alustavia)

0218 Kielenkääntäjä (ps)	54.000,-	55.000,-	56.000,-
0219 Kielenkääntäjä (is)	54.000,-	55.000,-	56.000,-
0120 Kielenkääntäjä (ks)	<u>54.000,-</u>	<u>55.000,-</u>	<u>56.000,-</u>
	162.000,-	165.000,-	168.000,-

Koulutus- ja oppimateriaalitoimisto*Nykyinen henkilöstö*

0311 Koulutussihteeri	68.000,-	70.000,-	72.000,-
0312 Oppimateriaalisihteeri	60.000,-	61.000,-	63.000,-
0313 Oppimateriaalisuunnittelija	50.000,-	51.000,-	52.000,-
0314 Toimistos sihteeri	<u>42.000,-</u>	<u>43.000,-</u>	<u>44.000,-</u>
	220.000,-	225.000,-	231.000,-

Suunnitellut uudet virat (nimikkeet alustavia)

0315 Koulutussuunnittelija	52.000,-	53.000,-	54.000,-
0316 Oppimateriaalityöntekijä (is)	50.000,-	51.000,-	52.000,-
0317 Oppimateriaalityöntekijä (ks)	<u>50.000,-</u>	<u>51.000,-</u>	<u>52.000,-</u>
	152.000,-	155.000,-	158.000,-

05 PALKIOT JA KORVAUKSET

051 Kokouspalkkiot	25.000,-	26.000,-	27.000,-
052 Ansionmenetykskorvaukset	17.000,-	18.000,-	19.000,-
053 Tulkkauspalkkiot	65.000,-	66.000,-	67.000,-
054 Muut palkkiot (mm. hallituksen jäs.)	<u>40.000,-</u>	<u>42.000,-</u>	<u>44.000,-</u>
	147.000,-	152.000,-	157.000,-

06-07 TOIMISTOMENOT

061 Toimitilojen vuokrat (pl. Sajoksen vuokrat)	18.000,-	19.000,-	20.000,-
062 Kopiokoneiden vuokrat	15.000,-	16.000,-	17.000,-
063 Kon. ja laitt. korjaus ja kunn. pito	9.000,-	11.000,-	13.000,-
064 ATK-laitteet	20.000,-	25.000,-	30.000,-
065 ATK-ohjelmistot	20.000,-	25.000,-	30.000,-
066 Muut koneet ja laitteet sekä kalusteet	15.000,-	15.000,-	15.000,-
067 Toimistotarvikkeet	13.000,-	15.000,-	17.000,-

068 Monistus- ja sid. palvelut	12.000,-	12.000,-	13.000,-
069 Tele- ja puh. palvelut	30.000,-	32.000,-	34.000,-
070 Tietoliikennemaksut	12.000,-	13.000,-	14.000,-
071 Postimaksut	7.000,-	8.000,-	9.000,-
072 Pankkien palvelumaksut	2.000,-	2.000,-	3.000,-
073 Muut tstomenot	<u>5.000,-</u>	<u>5.000,-</u>	<u>5.000,-</u>
	178.000,-	198.000,-	220.000,-

08 KOKOUSHMENOT

081 Saamelaiskäräjien kokous 4-5 kok.	30.000,-	33.000,-	35.000,-
082 Hallitus 10 kok.	25.000,-	26.000,-	27.000,-
083 Lautakunnat 5 kpl, 6-8 kok./ltk	40.000,-	42.000,-	43.000,-
084 Omat työryhmät ja seminaarit	20.000,-	22.000,-	24.000,-
085 Ulkopuoliset työryhmät	<u>10.000,-</u>	<u>10.000,-</u>	<u>11.000,-</u>
	125.000,-	133.000,-	140.000,-

09 MUUT TOIMINTAMENOT

091 Sidosryhmätoiminta	120.000,-	125.000,-	130.000,-
092 Tiedotustoiminta	20.000,-	20.000,-	20.000,-
093 Koulutus	20.000,-	22.000,-	24.000,-
094 Terveyspalvelut	18.000,-	19.000,-	20.000,-
095 Ravitsemispalvelut	25.000,-	25.000,-	27.000,-
096 Painotuotteet ja lehti-ilmoitukset	25.000,-	27.000,-	30.000,-
097 Muut menot	<u>50.000,-</u>	<u>52.000,-</u>	<u>54.000,-</u>
	278.000,-	295.000,-	315.000,-

010 SAAMELAISKULTTUURIKESKUKSEN PALVELUYKSIKKÖ

Nykyinen henkilöstö (määräaikaisia)

0101 Järjestelmäasiantuntija	52.000,-	53.000,-	54.000,-
0102 Vastaava Av-tekniikko	51.000,-	52.000,-	53.000,-
0103 Av-tekniikko	49.000,-	50.000,-	51.000,-
0104 Toimitilahuoltaja	43.000,-	44.000,-	45.000,-
0105 Laitoshuoltaja	<u>36.000,-</u>	<u>37.000,-</u>	<u>38.000,-</u>
	231.000,-	236.000,-	241.000,-

Suunnitellut uudet virat (nimikkeet alustavia)

0106 Sajoksen johtaja (Sakä:n osuus)	41.000,-	42.000,-	43.000,-
0107 Markkinointisihteeri	50.000,-	51.000,-	52.000,-
0108 Tuotantosihteeri	48.000,-	49.000,-	50.000,-
0109 Info-työntekijä	40.000,-	41.000,-	42.000,-

0110 Laitoshuoltaja (50 %)	<u>18.000,-</u> 197.000,-	<u>19.000,-</u> 202.000,-	<u>19.000,-</u> 206.000,-
0111 Sajoksen vuokrat	<u>1.521.000,-</u>	<u>1.566.000,-</u>	<u>1.612.000,-</u>
0112 Muut toimintamenot	<u>80.000,-</u>	<u>85.000,-</u>	<u>85.000,-</u>
<u>011 SAAMEN KIELEN YLLÄPITÄMINEN JA KEHITTÄMINEN</u> (erillinen esitys OM:lle)	360.000,-	365.000,-	370.000,-
<u>012 EUROOPAN UNIONIN RAKENNE- RAHASTO-OHJELMAT</u> (omarahoitusosuus saamelaishankkeista)	80.000,-	80.000,-	80.000,-
<u>013 KANSAINVÄLINEN TOIMINTA</u>			
0131 Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston toimintakulut	40.000,-	80.000,-	100.000,-
0132 Osuus saamen kielen lautakunnan toimintakuluista	100.000,-	100.000,-	100.000,-
0133 Muu kansainvälinen toiminta	<u>30.000,-</u> 170.000,-	<u>30.000,-</u> 210.000,-	<u>30.000,-</u> 230.000,-
014 <u>SAAMELAISKÄRÄJÄVAALIT</u>	20.000,-	60.000,-	280.000,-
<u>015 SAAMELAINEN ELINKEINO- TOIMINTA</u> (erillinen esitys TEM:lle)	500.000,-	500.000,-	500.000,-
016 <u>SAAMELAINEN NUORISO- NEUVOSTO</u> (sis. nuorisosihteerin palkkakulut) (erillinen esitys OKM:lle)	130.000,-	140.000,-	150.000,-
<u>017 SAAMELAINEN NUORISO- MÄÄRÄRAHA</u> (erillinen esitys OKM:lle)	100.000,-	110.000,-	120.000,-

018 SAAMELAISEN KULTTUURIN
TUKEMINEN (erilliset esitykset OKM:lle)

0181 Saamelaiskulttuurin ja -yhdistysten tukeminen (nk. saamelaiskulttuurimääräraha)	625.000,-	630.000,-	635.000,-
0182 Alkuperäiskansojen elokuvakeskus	200.000,-	210.000,-	220.000,-
0183 Saamelaismusiikkikeskus	200.000,-	210.000,-	220.000,-
0184 Saamelainen lastenkulttuurikeskus	<u>120.000,-</u>	<u>125.000,-</u>	<u>130.000,-</u>
	1.145.000,-	1.175.000,-	1.205.000,-

019 SAAMENKIELISEN OPPIMATERIAALIN
TUOTTAMINEN (erillinen esitys OKM:lle)

541.000,- 545.000,- 550.000,-

020 SAAMEN KIELEN JA KULTTUURIN
ELVYTYSTOIMINTA (erillinen esitys OKM:lle)

1.450.000,- 1.500.000,- 1.550.000,-

021 SAAMELAISNUORTEN TAIDE-
TAPAHTUMA (erillinen esitys OKM:lle)

30.000,- 32.000,- 33.000,-

022 SAAMENKIELISTEN SOSIAALI- JA
TERVEYSPALVELUJEN TUOTTAMINEN
(erillinen esitys STM:lle)

1.950.000,- 1.960.000,- 1.970.000,-

023 SAAMELAISTEN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUSTOIMINTA

Nykyinen henkilöstö

0231 Suunnittelija 56.000,- 57.000,- 59.000,-

Suunnitellut uudet virat (nimikkeet alustavia)

0232 II Suunnittelija 56.000,- 57.000,- 59.000,-
0233 Muut toimintamenot 30.000,- 32.000,- 34.000,-
86.000,- 89.000,- 93.000,-

024 SAAMELAISTEN TERVEYDEN
EDISTÄMINEN (sis. suunnittelijan palkkakulut)
(erillinen esitys STM:lle)

150.000,- 152.000,- 154.000,-

YHTEENVETO MENOISTA JA TULOISTA VUOSINA 2013 - 2015

	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
<i>Menot</i>	11.520.000,-	11.887.000,-	12.447.000,-
Tulot (valtionavustukset)	11.520.000,-	11.887.000,-	12.447.000,-
Valtionavustukset oikeusministeriön pääluokasta (kohdat 01-014)	5.382.000,-	5.627.000,-	6.030.000,-
Valtionavustus työvoima- ja elinkeino- ministeriön pääluokasta (kohta 015)	500.000,-	500.000,-	500.000,-
Valtionavustukset opetus- ja kulttuuri- ministeriön pääluokasta (kohdat 016-022)	3.396.000,-	3.502.000,-	3.608.000,-
Valtionavustukset sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta (kohdat 023-024)	2.242.000,-	2.258.000,-	2.309.000,-
